

7. BÖLÜM

Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Edebiyatı ile Okuma Kültürü Oluşturmaya Yönelik Görüş ve Uygulamaları¹

Serpil ÖZDEMİR²

GİRİŞ

Çocuk edebiyatı, dil becerilerinin geliştirilmesi ve okuma kültürünün kazandırılmasında eğitim öğretim sürecinin önemli bir unsurudur. Çocukların gelişiminde çocuk edebiyatından yararlanırken “temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun” (Şirin, 2007, s. 16) eserleri seçebilmek gerekir. Bu eserler çocuğun eğlenmesi, hayatı tanıması, dilin inceliklerini sezmeye, zihinsel ve ruhsal bakımdan gelişmesi, sanatsal deneyimler kazanması gibi pek çok işleve sahiptir (Bağcı Ayrancı ve Aytaş, 2017; Baş, 2015; Sever, 2007a). Çocuk edebiyatının işlevlerini gerçekleştirebilmek için çocuğun yaşına, ilgilerine, dünyasına uygun eserlerden yararlanmak önemlidir.

Çocuk edebiyatı; halk edebiyatından, yetişkinler için yazılan eserlerden ve doğrudan çocuklar için yazılan eserlerden beslenerek zenginleşmektedir. Masallar, tekerlemeler, bilmecelerle başlayan çocuk edebiyatı aşinalığı okulda edebiyatın öyküleyici, bilgilendirici türleri ve şiir ile gelişir. Çocuk edebiyatının kaynakları oyuna dayalı türler (tekerlemeler, bilmeceler, dramatizasyonlar), hayale dalı türler (masallar, öyküler, romanlar vb.) ve me-

¹ 29-31 Mart 2018 tarihinde Bursa’da düzenlenen 1. Uluslararası Temel Eğitim Kongresinde sunulan bildiriden derlenmiştir.

² Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, serpilozdemir34@gmail.com.

fen bilgisi, hayat bilgisi/ sosyal bilgiler gibi derslerin kazanımlarına yönelik olarak yararlanma konusunda öğretmenlerin daha etkili olmaları beklenir.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak öğretmenlerin meraka dayalı türler ve bunların ilişkilendirilebileceği kazanımlar konusunda bilgilendirilmeleri önerilmektedir. Bu bilgilendirmeler eğitim fakültelerindeki alan uzmanları, yayınevleri veya kırtasiyeler tarafından yapılabilir. Ancak öğretmenler bütün süreci kırtasiyelere bırakmamalı, çocukların okudukları kitapları okumalı, okunan kitaplar üzerine iletişimsel etkinlikler yapmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aytekin, H. (2016). Çocuk ve gençlik edebiyatı. Ankara: Anı yayınları.
- Bağcı Ayrancı, B. ve Aytaş, G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuk edebiyatının eğitimde işlevselliği üzerine görüşleri. *Journal of Human Sciences*, 14 (4), 4226-4240. <https://doi.org/10.14687/jhs.v14i4.5093>.
- Baş, B. (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. (2. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Bulut, S. (2018). *Okulöncesi eğitim ortamlarında çocuk kitaplarıyla gerçekleştirilen uygulamaların okuma kültürü edindirme bağlamında incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyükkavas Kuran, Ş. ve Ersöz, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 1-17. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146292> .Erişim tarihi: 07 Aralık 2020.
- Çevik, A. ve Müldür, M (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk edebiyatı farkındalığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1869-1883. <https://doi.org/10.17755/esosder.564082>
- Dilidüzgün, S. (ty.). Çocuk edebiyatı okul türü öğrenmenin dışında düşünülemez. *Türk Dili*. <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/306.pdf> .Erişim tarihi: 13 Mart 2021.
- Erdal, K., Celepoğlu, A., Kılıç, Y., Arıcı, A. F. ve Kara, R. (2013). Çocuk edebiyatının kaynakları. İçinde Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (ss. 67-200). Ankara: Pegem Akademi.
- Kan, M. O. (2011). *Türkçe öğretmenlerinin çocuk edebiyatı ile ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. III. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, Ankara.
- Kaya, M. (2014). Okuma kültürü ve çocuk edebiyatı. *Türk Dili*, CVII(756), 608-622.
- Sever, S. (2007a). Çocuk ve edebiyat. (3. Basım). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2007b). Okuma kültürü edinme sürecinde Türkçe öğretiminin sorumluluğu. *Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı*. Ankara: MEB Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Sever, S. (2010). Çocuk ve edebiyat. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Şimşek, Ş. (2018). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici metinlerde çocuk gerçekliği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(4), 532-540.

- Şirin, M. R. (2007). Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış: Çocuk edebiyatı nedir ne değildir?. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Türkyılmaz, M. (2015). Öğretmenlerin çocuk ve gençlik edebiyatı algıları üzerine bir inceleme. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 917-934. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8133>.
- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(18), 135-159.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.